

NAZIOARTEAK EZ DITU ENTZUTEN SUDANGO BONBEN LEHERKETAK ETA HERRITARREN BAKERAKO DEIAK

2019ko iraultza popularrari esker lortu zuten 30 urtez presidente izandako Omar al-Baxir boteretik haizatzea. Armadaren laguntzaz bota zuten presidente ohia, baina trantsizio demokratikoaren alde segitu zuten borrokan, herritarrek soilik osaturiko gobernu baten sorrera helburu gisa harturik. Ondotik etorriko ziren estatu-kolpe berriek erakutsiko zieten dorpea ukanen zutela bidea. Duela sei hilabete hasitako gerrak desagerrarazi die esperantza oro. Nazioarteak begiratzen ez duen gerra odoltsu eta konplexu baten erdian dira sudandarrak apirilaren 15az geroztik.

🔴 JENOFA BERHOKOIRIGOIN

Gerra guztiek ez dute aipamen bera jasotzen. Guztietan dira erbes-teratuak, kolpatuak, hildakoak, bortxatuak eta betikoz minduak, baina guztiei ez zaie arreta bera jartzen. Adibiderik argiena dugu Ukrainako gerra, eta beste muturrean Sudanekoa. Egipto, Libia, Txad, Hego Sudan, Etiopia eta Eritrea estatuek inguratzen dute munduko hogeit hamar pobreenetan sailkaturiko Sudan. Pobreziari gerra gehitu zitzairen orain duela sei hilabete, eta bake akordioarik lortu ezinean, mendebaldetarron belarriek entzuten ez dituzten bonba eta tiro hotsez puntuaturik dituzte beraien egun eta gauak.

Sei hilabetez gerrak hildako 5.000 sudandar, lau milioi desplazatu, “ehunka mila” goseteen eta milaka kolpaturik, torturaturik edota bortxaturik. Nazio Batuen Erakundearen zifrak dira eta alarma piztu zuen arazo humanitarioen ardura duen idazkari nagusi Martin Griffiths-ek: “Zabalduz doan gatazka horrek –eta ondorioztaturiko gosete, eritasun eta lekualdakete– herri osoa desagerrarazi dezakete”. Desagerpen hori are probableagoa da klima larrialdiaren arloan munduko seigarren herri zaurgarriena delako eta muturreko fenomeno meteorologikoei aurre egin beharrean direlako gainera. Eta are probableagoa da, nazioartearen lehentasunetarik urrun delako Afrikako herri pobreen errea-

litatea. Ondokoa deitoratzen du Errefuxiatuen Norvegiako Kontseiluko William Carterrek: “Sudaneko egoerari ez zaio begiratzen. Ez da inorantzia, apatia da”.

Baina zerk zapartarazi zuen gerra 2023ko apirilaren 15ean? Nolaz arerio bihurtu ziren 2021az geroztik Trantsiziorako Kontseilu Subiranoan elkarren ondoan egondako Abdel Fatah al-Burhan estatuburu eta armadaburua eta *Hemetti* izendaturiko Mohamed Hamdan Dagaloo presidenteordea? Zer diote 1989az geroztik boterean zen Omar al-Baxir-en aurka 2019an karrikara ateratako milaka eta milaka sudandarrek? Zer diote matxinadan zehar bakea eta demokrazia goraiatzeko eta trantsizioa hitz ematen zebiltzan al-Burhanek eta Dagalok gerra zibila abiarazi izanaz? Galdera potoloak –are potologoak nazioarteko komunikabideetan aipatzen ez den gerra bat de-
nean–.

TRANTSIZIOA HITZETAN, BETIKOA EKINTZETAN

Sudandarren artean itxaropen haizea nagusi zen 2019ko apirilaren 11n al-Baxir boteretik kendu eta gobernu demokratikoa osatzeko aukera irabazi zutenean. Iraultza popularraren lehen larroan egondako FFC Askatasunaren eta Aldaketaren Indarrak gobernu zibila zuen xede eta karrikan segitu zuen, armada-
ren errepresioak eragindako dozenaka

hil pairatuz. Trantsiziorako Kontseilu Militarrek RSF Azkar Laguntzeko Indarra talde paramilitarraren laguntzaz –bi horien artean dago orain gerra– errepresioari ekainareko 3ko “Khartumeko masakrea” dute guztiek gogoan.

Azkenean, uztailaren 17ko akordioan onartu zuten boterea hiru urtez militarren esku ere gelditzea, ondotik hauteskunde bidez gobernu zibil bat osatzeko konpromiso argiarekin. Trantsizioa lehen hogeita bat hilabeteetan militarrek zuten Kontseilu Subiranoa gidatuko eta ondotik herritarrek. Kontseilua hamaika lagunek osatu zuten, zehazki, bost zibilek, bost militarrek eta bi aldeek aukeratutako beste zibil batek, txandakatuta. Baina horra non gidaritzak eskuz aldatu baino hilabete lehenago, 2021eko urriaren 25ean estu-kolpe berri bat burutu zuen al-Burhanek, adostutakoa zangopilatuz eta botere guztiak bereganatuz. Berehala dozenaka mila sudandar atera ziren Khartumeko karriketara. Trantsizioaren aldeko karta aurkeztu zuten 2022ko otsailaren 27an erresistentziarako herritar komiteek. Azkenean, zeozer adostu zuten bi aldeek, baina Askatasunaren eta Aldaketaren Indarraren eta herritarren babes anitzez gutxiagorekin eta armadari botere gehiago utzita: “[Indar armatuak] Nazioaren segurtasun balbula dira; bat eginda eutsi, eta beren lurra babestuko dute”, Al-Burhanen hitzetan. 2022ko

SU-ETENIK EZ

Su-eten iraunkorrik adostea ez dute lortzen bi aldeek eta aurrera doa gerra, sekulako desmasiak eraginez herritarren artean. 5.000 hildako eta lau milioi desplazatu baino gehiago eragin ditu gatazkak. Argazkia: rawpixel

abenduaren 5eko akordioak zekarren argiki bide-orria eta ondoko aldaketa zekarren agiriak: armada eta al-Baxir diktadore ohiaren erregimenaren jarraitzaileak –Dagalo hurbila eta adiskidea du al-Baxirrek– gai politikoetatik “erabat desagerraraztea”. Baina horrelakorik ez dute nahi ez militarrek ezta al-Baxirren lagunek ere.

BOTERE-BORROKA HERRITARREN BIZI-ZELAIAN

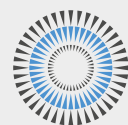
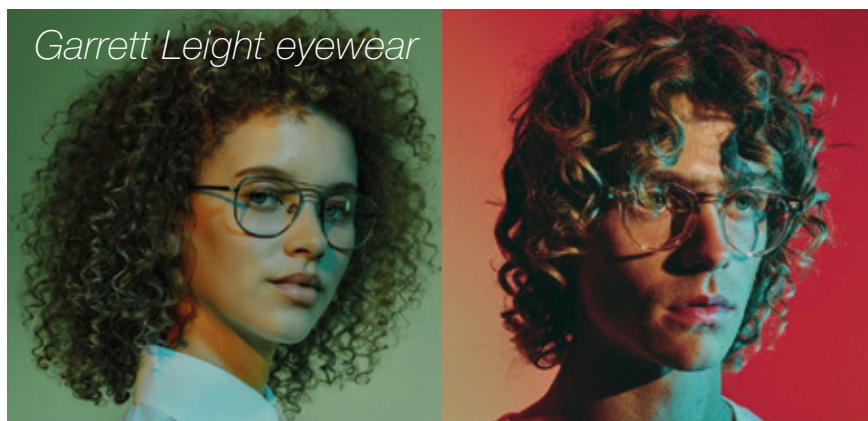
Boterean gelditu nahi dute eta horren erakusle dugu gerra: al-Burhan armadaburuak eta Azkar Laguntzeko Indarrak taldeko Dagalok biek nahi lukete gorenean gelditu. Gainera, akordioak aipatzen duen talde paramilitarraren

eta armadaren bateratzeari buruzko ezinek eta desadostasunek piztu zuten bien arteko gerra.

Dagalok lortu du Sudaneko armada bezain boteretsua den talde armatuaren osaketa, eta dagoeneko bere kontrolpean ditu Khartum hiriburuaren hiru laurdenak eta Sudaneko armadaren kokapen andana du setiatu. Al-Burhanek hiriburua utzi behar izan zuen, Port Sudan hirian kokatuz bere kuartel nagusia. Apirilaz geroztik hamar bat su-eten izan dira, guztiak hauskorrak eta gaurko egunean oraindik ez da armak uzteko nahikeriarik sendi. Saudi Arabiak eta AEBek edo Afrika Ekialdeko Blokeak begiztaturik egin izan dituzte orain arteko negoziaketak.

Gerra hasi zenetik sei hilabete pasa direla, Sudan erabat bitan zatiturik da eta hainbat adituren arabera, litekeena da al-Burhanek gobernu berri baten osaketa deklaratzeko Sudan ekialdetik, Port-Sudanetik, eta Dagalok gauza bera egitea hegoaldeetik eta azkenean herria berriz bitan zatitzeko bidea irekitzea.

Gaur gaurkoz, gobernu zibilaren osaketaren 2019ko itzaropena desgerturik dute sudandarrek, gerran dabilzanek bakea baino gehiago boterea dutelako helburu, eta gainera, inguruko herriek ere nahiago dutelako militar bat solaskide, ez eta demokraziaren gauzaren dabilen gobernu zibil bat –kutsakorra izan daitekeelako askatasun gosea...–. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

